Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

6. februar 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner – direktiv 2011/7/EU – handelstransaktioner mellem virksomheder – artikel 3, stk. 5 – medlemsstaternes forpligtelse til at sikre, at den betalingsfrist, der er fastsat i en kontrakt mellem virksomheder, ikke overskrider 60 kalenderdage – aftaleparternes mulighed for at fastsætte længere betalingsfrister – betingelse om, at en sådan frist udtrykkeligt er fastsat i aftalen – betingelse om, at der ikke foreligger et åbenbart misbrug over for kreditor – kumulative betingelser – aftaler, hvis vilkår udelukkende er fastsat af én af parterne – kontraktvilkår, hvorved skyldneren ensidigt fastsætter en betalingsfrist på 120 dage – ulovlighed«

I sag C-677/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (retten i første instans Katowice-øst i Katowice, Polen) ved afgørelse af 26. september 2022, indgået til Domstolen den 2. november 2022, i sagen

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe A.

mod

P. S.A.,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden for Anden Afdeling, K. Jürimäe, som fungerende afdelingsformand for Tredje Afdeling, Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Tredje Afdeling, samt dommerne N. Jääskinen, M. Gavalec og N. Piçarra (refererende dommer),

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: polsk.

efter at der er afgivet indlæg af:

– P. S.A. ved J. Janczewski og A. Paniczek,

– den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

– den tyske regering ved J. Möller, J. Heitz og M. Hellmann, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved G. Gattinara og M. Owsiany-Hornung, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 30. maj 2024,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EUT 2011, L 48, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe A. (herefter »A.«) og P. S.A. vedrørende lovligheden af et kontraktvilkår, hvorved sidstnævnte ensidigt fastsatte en betalingsfrist på 120 kalenderdage for fakturaerne i forbindelse med de kontrakter, der var indgået med A.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2011/7

3 I 12., 13. og 28. betragtning til direktiv 2011/7 anføres:

»(12) Forsinket betaling udgør et kontraktbrud, som er blevet finansielt tiltrækkende for skyldnere i de fleste medlemsstater som følge af lave morarenter eller ingen opkrævning af morarenter og/eller langsomme inddrivelsesprocedurer. En afgørende ændring i retning af en kultur med hurtig betaling, herunder at udelukkelse af retten til morarenter altid bør betragtes som et klart urimeligt kontraktvilkår eller en klart urimelig handelspraksis, er nødvendig for at vende denne tendens og modvirke forsinket betaling. En sådan ændring bør desuden omfatte indførelsen af særlige bestemmelser om betalingsfrister. […]

(13) Der bør derfor være en bestemmelse om, at betalingsfristerne for kontrakter mellem virksomheder som hovedregel bør begrænses til 60 kalenderdage. Der kan imidlertid være omstændigheder, hvorunder virksomheder har brug for længere betalingsfrister, f.eks. når de ønsker at give deres kunder handelskredit. Det bør derfor fortsat være muligt for parterne udtrykkeligt at enes om betalingsfrister på mere end 60 kalenderdage, dog forudsat at en sådan forlængelse ikke er klart urimelig for kreditor.

[...]

(28) Direktivet bør forebygge misbrug af aftalefriheden til skade for kreditor. Som følge heraf kan et kontraktvilkår eller en handelspraksis vedrørende betalingsdagen eller betalingsfristen [...], som ikke er rimelig[...] i forhold til de vilkår, der gælder for skyldneren, eller hvis hovedformålet er at skaffe skyldneren yderligere likviditet på kreditors bekostning, betragtes som et sådant misbrug. [...] Direktivet bør ikke gribe ind i nationale bestemmelser om kontraktindgåelse [...]«

4 Dette direktivs artikel 1 med overskriften »Genstand og anvendelsesområde« fastsætter følgende i stk. 1:

»Formålet med dette direktiv er at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner med henblik på at sikre et velfungerende indre marked og derved fremme virksomhedernes, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheders, konkurrenceevne.«

5 Nævnte direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer følgende:

»I dette direktiv forstås ved:

1) »handelstransaktioner«: forretningsmæssige transaktioner mellem virksomheder eller mellem virksomheder og offentlige myndigheder, som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag

2) »offentlig myndighed«: enhver ordregivende myndighed som defineret i artikel 2, stk. 1, litra a), i [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester (EUT 2004, L 134, s. 1),] og i artikel 1, stk. 9, i [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter (EUT 2004, L 134, s. 114)], uanset kontraktens genstand eller værdi

3) »virksomhed«: enhver enhed bortset fra en offentlig myndighed, der handler som led i selvstændig økonomisk eller erhvervsmæssig aktivitet, uanset om aktiviteten kun udøves af en enkelt person

4) »forsinket betaling«: betaling, der ikke foretages inden for den aftalemæssige eller lovbestemte betalingsfrist, og hvor betingelserne i artikel 3, stk. 1, [...] er opfyldt

5) »morarenter«: lovbestemt rente for forsinket betaling eller rente, hvis sats er forhandlet og aftalt mellem virksomheder i henhold til artikel 7

6) »lovbestemt rente for forsinket betaling«: simpel rente i tilfælde af forsinket betaling ved en sats, der udgør summen af referencesatsen og mindst otte procentpoint

[...]«

6 Artikel 3 i direktiv 2011/7 med overskriften »Transaktioner mellem virksomheder« fastsætter følgende i stk. 1, 3 og 5:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at kreditor i handelstransaktioner mellem virksomheder er berettiget til morarenter ved forsinket betaling, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse, forudsat at

a) kreditor har opfyldt sine aftalemæssige og lovbestemte forpligtelser, og

b) kreditor ikke har modtaget det skyldige beløb rettidigt, medmindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen.

[...]

3. Såfremt betingelserne i stk. 1 er opfyldt, sikrer medlemsstaterne følgende:

a) at kreditor har ret til morarenter fra dagen efter sidste rettidige betalingsdag eller efter udløbet af betalingsfristen som fastsat i aftalen

[...]

5. Medlemsstaterne sikrer, at den betalingsfrist, der er fastsat i kontrakten, ikke overskrider 60 kalenderdage, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt deri, og forudsat, at det ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. artikel 7.«

7 Artikel 7 i direktiv 2011/7 med overskriften »Urimelige kontraktvilkår og handelspraksisser« foreskriver følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne træffer bestemmelse om, at et kontraktvilkår eller en handelspraksis vedrørende betalingsdagen eller betalingsfristen [...] enten ikke er bindende eller giver grundlag for krav om skadeserstatning, hvis vilkåret er klart urimeligt over for kreditor.

Ved afgørelsen af, om et kontraktvilkår eller en handelspraksis er klart urimelig(t) over for kreditor i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i første afsnit, tages der hensyn til alle sagens omstændigheder, herunder:

[...]

c) om skyldneren har en objektiv grund til at fravige [...] betalingsfristen i artikel 3, stk. 5, [...]

[...]«

Direktiv 2014/25/EU

8 Følgende fremgår af artikel 3, stk. 1, og fjerde betragtning til Europa Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU af 26. februar 2014 om fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester og om ophævelse af direktiv 2004/17/EF (EUT 2014, L 94, s. 243):

»1. I dette direktiv forstås ved »ordregivende myndigheder« staten, regionale og lokale myndigheder, offentligretlige organer og sammenslutninger bestående af en eller flere af disse myndigheder eller et eller flere af sådanne offentligretlige organer.

[...]

4. Ved »offentligretligt organer« forstås organer, der har alle de følgende egenskaber:

a) [D]e er oprettet specielt med henblik på at imødekomme almenhedens behov, dog ikke behov af industriel eller kommerciel karakter.

b) [D]e har status som juridisk person, […]

c) [D]e finansieres for størstedelens vedkommende af staten, regionale eller lokale myndigheder eller af andre offentligretlige organer, deres forvaltning er underlagt ledelsesmæssig kontrol af disse myndigheder eller organer, eller de har et administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan, hvor mere end halvdelen af medlemmerne udpeges af staten, regionale eller lokale myndigheder eller andre offentligretlige organer.«

Polsk ret

9 Artikel 7 i ustawa r. o. przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (lov om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner) af 8. marts 2013 (Dz. U. af 2013, pos. 403), i den affattelse, der var gældende inden den 1. januar 2020 (herefter »loven af 8. marts 2013«), har følgende ordlyd:

»1. I handelstransaktioner bortset fra dem, hvori skyldneren er en offentlig enhed, er kreditor uden at fremsætte et betalingspåkrav berettiget til de lovbestemte morarenter vedrørende handelstransaktioner – medmindre parterne har aftalt højere renter – for perioden fra den dato, hvor betalingen for ydelsen forfalder, og frem til betalingsdatoen, såfremt følgende betingelser alle er opfyldt:

1) Kreditor har leveret sin ydelse.

2) kreditor har ikke modtaget betalingen inden for den i kontrakten fastsatte frist.

2. Den i aftalen fastsatte betalingsfrist kan ikke overstige 60 dage at regne fra datoen for modtagelse af fakturaen eller bekræftelse af leveringen af varen eller tjenesteydelsen til skyldneren, medmindre parterne udtrykkeligt har bestemt andet i aftalen, og i det omfang bestemmelsen ikke er klart urimelig over for kreditor.

3. Når den i aftalen fastsatte betalingsfrist overskrider 60 dage at regne fra modtagelse af fakturaen eller bekræftelsen af levering af varen eller tjenesteydelsen til skyldneren, og den i stk. 2 nævnte betingelse ikke er opfyldt, har en kreditor, der har leveret sin ydelse, efter udløbet af fristen på 60 dage ret til de i stk. 1 nævnte renter.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

10 P., et polsk selskab, der driver virksomhed inden for udvinding og salg af kul, indgik med A., et polsk selskab, der driver virksomhed inden for fremstilling af udstyr til minedrift, flere aftaler om levering af maskindele beregnet til minedrift (herefter »de omhandlede aftaler«).

11 Visse af disse aftaler blev indgået efter en auktion, der blev afholdt på et websted, som blev drevet af P., og hvorpå markedsvilkårene var offentliggjort. Andre aftaler blev indgået efter en udbudsprocedure (offentlig eller ikkeoffentlig). I begge tilfælde blev vilkårene i aftalen mellem parterne, herunder betalingsfristen på 120 dage, der begyndte at løbe på datoen for modtagelsen af fakturaen til P., fastsat ensidigt af P.

12 Til opfyldelse af de omhandlede aftaler betalte P. 354 fakturaer inden for en frist på 120-122 dage regnet fra datoen for modtagelsen heraf. Efterfølgende fremsendte A. en sammenfattende regnskabsnote til P. vedrørende de beløb, som A. mente at have krav på i form af morarenter samt fast kompensation for inddrivelsesomkostninger.

13 Den 31. december 2021 anlagde A. sag ved Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (retten i første instans Katowice-øst i Katowice, Polen), som er den forelæggende ret, med påstand om, at P. tilpligtes betale et beløb på 13 702,99 polske zloty (PLN) (ca. 3 100 EUR) med tillæg af lovbestemte morarenter mellem datoen for stævningens indgivelse og betalingsdatoen, samt et fast beløb på 4 473,04 PLN (ca. 975 EUR) som kompensation for inddrivelsesomkostninger. For perioden fra den 61. dag fra datoen for modtagelse af de omhandlede fakturaer til datoen for den faktiske betaling af disse fakturaer beregnede A. morarenter i henhold til artikel 7, stk. 2, i lov af 8. marts 2013, som gennemfører artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7, i den polske retsorden.

14 A. har til støtte for sit rentekrav i henhold til artikel 7 gjort gældende, at betalingsfristen på 120 dage var blevet fastsat ensidigt af P. i den standardkontrakt, der var vedlagt udbudsbetingelserne, og som var offentliggjort på P.'s websted. Denne frist er på intet tidspunkt blevet forhandlet mellem parterne, men er en følge af P.'s dominerende stilling i kontraktforholdet. Tilsvarende var deltagelsen i en udbudsprocedure underlagt betingelser, der ensidigt var fastsat af P., herunder betingelsen vedrørende betalingsfristen på 120 dage. A. var på grund af sin økonomiske situation tvunget til at indgå de omhandlede aftaler uden på noget tidspunkt at nå frem til en aftale med P. med henblik på at reducere denne frist til 60 kalenderdage. Under disse omstændigheder kan et sådant kontraktvilkår ikke anses for at være udtrykkeligt aftalt mellem parterne som omhandlet i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7.

15 Den 26. januar 2022 udstedte justitssekretæren ved Sąd Rejonowy Katowice Wschód w Katowicach (retten i første instans Katowice-øst i Katowice) et betalingspåkrav over for P., idet denne tog A.'s påstand til følge i det hele.

16 P. har iværksat appel til prøvelse af dette påkrav, idet selskabet har anfægtet den del af renterne, der er beregnet i henhold til artikel 7 i lov af 8. marts 2013, for så vidt som fakturaerne var blevet betalt inden for betalingsfristen på 120 dage regnet fra datoen for deres modtagelse, således som

den fremgår af de omhandlede kontrakter. Ifølge P. blev denne frist accepteret af A., som – efter at have fået kendskab til udbudsbetingelserne og være blevet udvalgt – indgik flere kontrakter, hvor selskabet bekræftede den nævnte frist. Samme frist kan ikke være til skade for kreditor, eftersom denne var sikker på at sælge sine tjenesteydelser, oppebære indtægter og opretholde sin likviditet.

17 Med henblik på at afgøre tvisten i hovedsagen finder den forelæggende ret det nødvendigt at afgøre, om en betalingsfrist, der overskrider 60 kalenderdage fra den dato, hvor skyldneren har modtaget fakturaen, og som er fastsat i de omhandlede aftaler, er blevet fastsat under overholdelse af den første betingelse i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7, hvorefter enhver betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage skal være »udtrykkeligt [...] aftalt [i kontrakten]«.

18 Den forelæggende ret har for det første anført, at de omhandlede kontraktvilkår, og herunder betalingsfristen på 120 dage, blev fastsat ensidigt af P. For det andet har den anført, at den eneste mulighed for at anfægte disse vilkår, som er begrænset til de af de omhandlede aftaler, der blev indgået efter et offentligt udbud, er en klage til formanden for Krajowa Izba Odwolawcza (appeldomstol i udbudsretlige sager, Polen), som A. ikke har indgivet.

19 Den forelæggende ret hælder til den opfattelse, at den første betingelse i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 ikke er opfyldt, når et vilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage, er indeholdt i en aftale, hvis vilkår udelukkende er fastsat af den ene af aftaleparterne. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at selv om vilkårene i en kontrakt som hovedregel kan fastsættes af den ene af parterne, som udarbejder dem på forhånd eller anvender en kontraktmodel, og den anden part begrænser sig til at acceptere dem i lighed med en standardkontrakt, udelukker denne artikel 3, stk. 5, imidlertid, at en betalingsfrist på 120 dage kan fastsættes på denne måde. Idet en sådan frist er af ekstraordinær karakter, bør kreditor i det mindste kende grundene til, at skyldneren ønsker at fastsætte den, og have mulighed for at gøre sine egne argumenter gældende med henblik på, at denne frist ikke overskrider 60 kalenderdage.

20 Den forelæggende ret er i øvrigt af den opfattelse, at den omstændighed, at det er muligt for en national myndighed at anfægte et vilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage i en kontrakt, der er indgået efter et offentligt udbud, ikke er tilstrækkelig til at fastslå, at den første betingelse i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 er opfyldt, for så vidt som en sådan anfægtelse fører til »en suveræn afgørelse, der træffes af en enhed uden for det pågældende aftaleforhold« vedrørende den gældende betalingsfrist.

21 Endelig er den forelæggende ret af den opfattelse, at en sådan fortolkning af denne første betingelse understøttes af den anden betingelse, der er fastsat i denne artikel 3, stk. 5, hvorefter en udtrykkelig kontraktlig bestemmelse om en betalingsfrist, der overskrider 60 kalenderdage, som en undtagelse til hovedreglen om, at den maksimale betalingsfrist er 60 kalenderdage, ikke må være »klart urimeligt over for kreditor, jf. [direktivets] artikel 7«. Ifølge den forelæggende ret er den økonomiske situation, der skal tages i betragtning, for at kunne foretage en sådan vurdering i forhold til de omhandlede aftaler, kreditors situation på tidspunktet for indgåelsen af aftalerne.

22 På denne baggrund har Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach (retten i første instans Katowice-øst i Katowice) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 3, stk. 5, i [direktiv 2011/7] fortolkes således, at en udtrykkeligt fastsat betalingsfrist, der overskrider 60 [kalender]dage, og som er vedtaget mellem erhvervsdrivende, kun må fastsættes i aftaler, hvis vilkår ikke er udformet udelukkende af den ene aftalepart?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

23 Henset til de skriftlige indlæg fra parterne og de berørte, som er omfattet af artikel 23 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, vedrørende bl.a. den mulige kvalificering af P. som »offentlig myndighed« som omhandlet i artikel 2, nr. 2), i direktiv 2011/7 fremsendte Domstolen en anmodning om oplysninger til den forelæggende ret, hvori den opfordrede den til at bekræfte, at dette selskab udgør en »virksomhed« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, nr. 3), og til at præcisere de kriterier, der har ført den til denne kvalificering, med henblik på at afgøre, om hovedsagen faktisk er omfattet af anvendelsesområdet for nævnte direktivs artikel 3, stk. 5, som omhandler transaktioner mellem virksomheder, og ikke anvendelsesområdet for samme direktivs artikel 4, stk. 4, der omhandler transaktioner mellem virksomheder og offentlige myndigheder.

24 I sit svar, der indgik til Domstolen den 4. oktober 2023, bekræftede den forelæggende ret, at P. udgør en »virksomhed« som omhandlet i denne artikel 2, nr. 3).

Det præjudicielle spørgsmål

Om formaliteten

25 Den tyske regering har gjort gældende, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som den forelæggende ret ikke i tilstrækkelig grad har godtgjort, at den afgørelse, som den skal træffe i hovedsagen, afhænger af besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål. Ifølge denne regering har den forelæggende ret ikke alene ladet sin afgørelse afhænge af, om den betalingsfrist på 120 dage, der er fastsat i de omhandlede aftaler, er udtrykkeligt aftalt som omhandlet i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7, men også af, om en sådan frist klart er urimelig over for kreditor som omhandlet i denne bestemmelse, uden imidlertid at udtale sig herom og uden at henvise til denne retlige problemstilling i sit spørgsmål.

26 Inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til artikel 267 TEUF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, tilkommer det udelukkende den nationale ret, som tvisten i hovedsagen er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag, den skal træffe afgørelse i, at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af det spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når det stillede spørgsmål vedrører fortolkningen eller gyldigheden af en EU-retlig regel, er der derfor en formodning for dets relevans, og Domstolen er følgelig principielt forpligtet til at træffe afgørelse. Domstolen kan således kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et sådant spørgsmål, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning eller vurdering af gyldigheden af en EU-retlig regel savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en

sagligt korrekt besvarelse af det forelagte spørgsmål (jf. i denne retning dom af 22.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udsendelse – medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, præmis 41, og af 11.1.2024, Inditex, C-361/22, EU:C:2024:17, præmis 28 og 29).

27 I det foreliggende tilfælde er den forelæggende ret i tvivl om fortolkningen af artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 med henblik på at afgøre, om et vilkår i aftaler, som den forelæggende ret kvalificerer som svarende til standardkontrakter, hvorved skyldneren ensidigt har fastsat betalingsfristen for fakturaer, der skal betales i henhold til disse aftaler, til 120 dage i stedet for de 60 dage, der er fastsat i denne bestemmelse, kan kvalificeres således, at »andet udtrykkeligt er aftalt [i kontrakten]« som omhandlet i den nævnte bestemmelse, og med henblik på at tage stilling til A.'s påstand om betaling af morarenter af de skyldige beløb i henhold til de nævnte aftaler.

28 Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse kan følgelig antages til realitetsbehandling.

Om realiteten

29 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at udtrykket »andet udtrykkeligt er aftalt [i kontrakten]« i denne bestemmelse er til hinder for et kontraktvilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage, og som er fastsat ensidigt af skyldneren.

30 I henhold til artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 sikrer medlemsstaterne, at den betalingsfrist, der er fastsat i kontrakten, ikke overskrider 60 kalenderdage, medmindre andet udtrykkeligt er aftalt deri, og forudsat, at det ikke er klart urimeligt over for kreditor, jf. direktivets artikel 7.

31 Denne artikel 3, stk. 5, gør det således muligt at fravige den maksimale betalingsfrist på 60 kalenderdage, som den fastsætter, forudsat at to kumulative betingelser er opfyldt. En sådan frist skal for det første være »udtrykkeligt [...] aftalt [i kontrakten]«. For det andet kan den således fastsatte frist ikke være »klart urimeligt over for kreditor, jf. artikel 7« i nævnte direktiv.

32 For så vidt som den nævnte artikel 3, stk. 5, gør det muligt at fravige den maksimale betalingsfrist på 60 kalenderdage, der er fastsat i kontrakten, skal den fortolkes strengt (jf. analogt dom af 13.6.2024, D. (Konstruktionsfejl ved motor), C-411/23, EU:C:2024:498, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

33 Hvad angår den første kumulative betingelse, som er genstand for det forelagte spørgsmål, og eftersom artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge betydningen og rækkevidden af udtrykket »andet udtrykkeligt er aftalt [i kontrakten]«, følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at denne betydning og rækkevidde almindeligvis i hele Den Europæiske Union skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, som skal søges under hensyntagen ikke blot til dette udtryks ordlyd, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den bestemmelse, som det nævnte udtryk er indeholdt i, indgår, samt formålene med bestemmelsen og den EU-retsakt, som den udgør en del af (jf. i denne retning dom af 9.7.2020, RL (Direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling), C-199/19, EU:C:2020:548, præmis 27, og af 1.12.2022, X (Levering af medicinsk udstyr), C-419/21, EU:C:2022:948, præmis 21).

34 Selv om ordlyden af artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 ikke i sig selv gør det muligt at afgøre, om et vilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage, og som er indeholdt i en aftale, hvis indhold ensidigt og fuldt ud er fastsat af skyldneren, kan kvalificeres således, at »andet udtrykkeligt er aftalt [i kontrakten]« som omhandlet i denne bestemmelse, indebærer kravet om en udtrykkelig bestemmelse imidlertid, at det, henset til samtlige aftaledokumenter og vilkår i denne aftale, kan godtgøres, at aftaleparterne har givet udtryk for deres samstemmende vilje til netop at være bundet af et vilkår, der fastsætter en maksimal betalingsfrist, som fraviger den i nævnte bestemmelse fastsatte maksimale betalingsfrist på 60 kalenderdage.

35 Artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 kræver således, at disse parter giver udtryk for en samstemmende vilje ved indgåelsen af aftalen, som går videre end den blotte udtrykkelige angivelse af en sådan frist i et kontraktvilkår, uafhængigt af, om den aftale, hvori dette vilkår indgår, helt eller delvis udgør en standardkontrakt eller en aftale af lignende art.

36 Et sådant krav kan ikke alene være opfyldt, når en sådan klausul er blevet forhandlet individuelt af parterne, men ligeledes, navnlig i forbindelse med en standardkontrakt, når den pågældende klausul er blevet fremhævet af en af disse parter i kontraktdokumenterne, således at den klart adskiller den fra kontraktens øvrige bestemmelser, hvorved det fremgår, at den har karakter af en undtagelse, og det således gøres muligt for den anden part at tilslutte sig den på et velinformeret grundlag.

37 Denne fortolkning af artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 er i overensstemmelse med såvel dette direktivs generelle formål som det formål, der navnlig ligger til grund for denne bestemmelse.

38 Som det fremgår af nævnte direktivs artikel 1, stk. 1, sammenholdt med 12. betragtning hertil, har direktivet til formål at bekæmpe forsinket betaling i handelstransaktioner med henblik på at sikre et velfungerende indre marked og derved fremme virksomhedernes, herunder navnlig de små og mellemstore virksomheders, konkurrenceevne (jf. i denne retning dom af 9.7.2020, RL (Direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling), C-199/19, EU:C:2020:548, præmis 35).

39 Det fremgår desuden af 13. betragtning til samme direktiv, at direktivets artikel 3, stk. 5, er et udtryk for disse formål, for så vidt som denne bestemmelse tilsigter effektivt at beskytte kreditor mod skyldnerens forsinkede betaling ved at fastsætte en betalingsfrist på højst 60 kalenderdage, som kun kan fraviges, når de to heri indeholdte kumulative betingelser, der er nævnt i denne doms præmis 31, er opfyldt.

40 Endelig bemærkes, at i henhold til artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 skal fastsættelsen af en betalingsfrist på over 60 kalenderdage, der følger af en udtrykkelig aftale mellem kreditor og skyldneren, ligeledes overholde den anden betingelse, der er fastsat i denne bestemmelse. Kontraktbestemmelsen må således ikke være »klart urimeligt over for kreditor, jf. artikel 7« i dette direktiv. Det fremgår nemlig af 28. betragtning til nævnte direktiv, at direktivet forebygger misbrug af aftalefriheden til skade for kreditor. Medlemsstaterne er således i henhold til samme direktivs artikel 7, stk. 1, forpligtede til at træffe bestemmelse om, at et åbenbart urimeligt kontraktvilkår enten ikke er bindende eller giver grundlag for krav om skadeserstatning for det tab, som kreditor har lidt som følge af anvendelsen af vilkåret.

41 I henhold til artikel 7, stk. 1, andet afsnit, litra a)-c), i direktiv 2011/7 skal der ved afgørelsen af, om et kontraktvilkår er klart urimeligt over for kreditor, tages hensyn til alle sagens omstændigheder, herunder enhver klar afvigelse fra god handelspraksis i strid med god tro og redelig handlemåde, produktets eller tjenesteydelsens art, og navnlig spørgsmålet, om skyldneren har en objektiv grund til at fravige betalingsfristen i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7.

42 Det følger navnlig af dette sidstnævnte krav, at uafhængigt af skyldnerens eventuelle dominerende økonomiske stilling i forholdet til kreditor forbliver sidstnævntes effektive beskyttelse mod skyldnerens uberettigede anvendelse af et kontraktvilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage, fuldt ud sikret, selv om dette vilkår følger af en udtrykkelig bestemmelse, der opfylder betingelserne i denne doms præmis 34 og 35.

43 I det foreliggende tilfælde har A. med forbehold af den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, gjort gældende dels, at selskabet aldrig var i stand til at forhandle vilkåret om betalingsfristerne på 120 dage i den standardkontrakt, der var vedlagt som bilag til udbudsbetingelserne udarbejdet af P., dels, at de omhandlede aftaler først kunne indgås, efter at A. havde accepteret de betingelser, der ensidigt var fastsat af P.

44 Det tilkommer for det første den forelæggende ret at efterprøve, om det, henset til samtlige aftaledokumenter og vilkår i denne aftale, kan fastslås, at A. og P. har givet udtryk for deres samstemmende vilje til netop at være bundet af de kontraktvilkår, der fastsætter en frist, der fraviger den betalingsfrist på 60 kalenderdage, der er fastsat i artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7. For det andet påhviler det den forelæggende ret at efterprøve, om anvendelsen af disse sidstnævnte vilkår, henset til de elementer, der fremgår af dette direktivs artikel 7, er klart urimelige over for A., og i givet fald at drage de konsekvenser heraf, som er fastsat i den nationale lovgivning.

45 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 5, i direktiv 2011/7 skal fortolkes således, at udtrykket »andet udtrykkeligt er aftalt [i kontrakten]« er til hinder for, at et kontraktvilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage, ensidigt fastsættes af skyldneren, medmindre det, henset til samtlige aftaledokumenter og vilkår i denne aftale, kan godtgøres, at parterne i den nævnte aftale har givet udtryk for deres samstemmende vilje til netop at være bundet af det pågældende vilkår.

Sagsomkostninger

46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner

skal fortolkes således, at

udtrykket »andet udtrykkeligt er aftalt [i kontrakten]« er til hinder for, at et kontraktvilkår, der fastsætter en betalingsfrist på mere end 60 kalenderdage, ensidigt fastsættes af skyldneren, medmindre det, henset til samtlige aftaledokumenter og vilkår i denne aftale, kan godtgøres, at parterne i den nævnte aftale har givet udtryk for deres samstemmende vilje til netop at være bundet af det pågældende vilkår.

Underskrifter